

เทศน์เช้า วันที่ ๒ มิถุนายน ๒๕๖๐

พระอาจารย์สงบ มนฺตฺสฺนฺโต

ณ วัดป่าสันติพุทธาราม (วัดป่าเขาแดงใหญ่) ต.หนองขวาง อ.โพธาราม จ.ราชบุรี

ตั้งใจฟังธรรมะเนาะ ตั้งใจฟังธรรม วันนี่วันพระ วันพระทางโลก ทางโลกเขา วันพระเขาบอกวันพระไม่ได้มีหนเดียว วันพระไม่มีหนเดียวเพราะอะไร เพราะว่าเขาจะเอาไว้แก้แค้นใจ เขาจะเอาคืนของเขา

แต่ธรรมะขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า วันพระวันบุญกุศล วันพระ วันโกนให้ทำบุญกุศลของเรา ถ้าทำบุญกุศลของเรา วันพระ วันพระเล็กไม่ลงอุโบสถ วันพระใหญ่เขาลงอุโบสถ เวลาไปวัดไปวาไปจำศีล ไปฟังธรรม ฟังธรรมขึ้นมาเพื่ออะไร เพื่อให้จิตใจมีสติปัญญา ถ้ามีสติปัญญาขึ้นมา ให้เห็นคุณค่าใน

สุขอันละเอียด เห็นไหม คุณธรรมๆ สุจริตธรรม มันเป็นเรื่องป้องกันหัวใจ แต่เราต้องการโลกธรรม ๘ ใจ มีลาภเสื่อมลาภ มียศเสื่อมยศ ใจ ออยากมีลาภ มียศ มีสรรเสริญ มีคนยกย่องสรรเสริญ ใจนั้นมันของคู่ ของคู่คืออากาศ อากาศมันแปรปรวนตลอดเวลา สิ่งที่แปรปรวนตลอดเวลามันเป็นความจริงที่ไหน แต่คนก็กระเสือกกระสนกันนะ ของมันหยาบๆ ใจ หยาบๆ ที่ จะจับต้องได้ ที่จะเอามาประดับเกียรติใจ

เขาบอกว่ามนุษย์สวมหัวใจคนๆ คนหนึ่งมี ๔-๕ หัวใจน ใส่น้ำกากเข้าหากันใจ

แต่ถ้ามีศีลมีธรรม มีความจริงใจต่อกัน ถ้ามีความจริงใจต่อกัน เราต้องจริงใจกับตัวเองก่อน ใจ การประพฤติปฏิบัติมันต้องจริงกับตัวเองก่อน ถ้าตัวเองมันจริงแล้วมีศีลมีสัตย์ มีศีลแล้ว ต้องมีสัจจะด้วย มีสัจจะ มีการกระทำ เห็นไหม

วันพระไม่ได้มีหนเดียว วันพระไม่ได้มีหนเดียวเขาให้คนที่อ่อนแอ เวลาคนอ่อนแอ คนที่ไม่มีการศึกษา คนที่ยังไม่มีความเข้าใจ ไปวัดไปวาไปฟังเช้าแล้วเช้าเล่าๆ มันจะพัฒนาการของมันขึ้นไป วันพระไม่ได้มีหนเดียวเพื่อให้ไปฟังธรรม เพื่อให้จิตใจมีสติปัญญา มีความรู้ขึ้นมา

นักปฏิบัติก็เหมือนกัน เราปฏิบัติอยู่กับครูบาอาจารย์นะ วันพระ วันโกนไม่นอน ธรรมดาปกติการไม่นอนของเรา ไม่นอนมันก็เป็นความทรمانอันหนึ่งนะ พอไม่นอนเป็นความทรमानอันหนึ่ง มันก็ฝืนทนเอาๆ แต่วันพระ วันโกน มันชื่นใจ วันพระ วันโกน มันภูมิใจจะทำนะ ถ้าภูมิใจจะทำ ทำทำไม ทำถวายองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า วันนี้ถวายพระพุทธรเจ้า วันนี้ถวายพระธรรม วันนี้ถวายครูบาอาจารย์ ถวายพระสงฆ์ ถวายพระสงฆ์ มันมีเครื่องจูงใจ มันจูงใจให้ทำๆ

นี่ไง วันพระเขามีไว้ให้พัฒนาการ ให้พัฒนาหัวใจของเราขึ้นมา ให้ชวนขวย ให้มีการกระทำ วันปกติ วันทำงาน เราทำของเราตลอดเวลาอยู่แล้ว ใ้เรื่องการแข่งขันในหน้าที่การงาน การแข่งขันทางโลกการแข่งขันเพื่อเอาชนะคะคานกัน แต่เวลาเอาจริงเอาจังขึ้นมาต้องชนะตัวเอง ใ้ ถ้าชนะตัวเอง ถ้ามันเห็นคุณค่าของตัวเองมันจะมีการกระทำ

วันพระ วันพระไม่ได้มีหนเดียว... ใ้ วันพระมันเป็นปฏิทิน วันพระมันเป็นวันโคจร โลกมันหมุนไป วันจันทร์คดิ น้ำขึ้น น้ำลง สิ่งนี้มันเป็นโดยข้อเท็จจริงก่อนที่จะมีปฏิทินอีก แล้วองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าได้วางธรรมวินัย วางธรรมวินัยนี้ไว้ วันพระ วันโกนให้ไปวัดไปวา กัน ไปวัดไปวา กัน สิ่งที่แข่งขัน สิ่งที่มีความทุกข์ความยากมันก็มีประจำชีวิตอยู่แล้ว แต่ถ้าสิ่งที่จะเป็นจริงๆ ขึ้นมา ไปวัด วัดก็เห็นอยู่แล้ว เราผ่านวัดกันทุกคนแหละ คนที่เขามีศรัทธาความเชื่อ เวลาผ่านวัดเขายกมือไหว้ นะ ยกมือไหว้พระประธานในโบสถ์นั้น ในวัดนั้น เพื่อเป็นสิริมงคลกับชีวิตใ้ ก็ยกมือไหว้ให้ เป็นสิริมงคลกับชีวิต เวลาศึกษาๆ ขึ้นมาแล้ว ธรรมวินัย ธรรมวินัย เวลาวินัยเป็นสมมุติทั้งนั้นนะ

คำว่า “สมมุติๆ” สมมุตินี้สมมุติบัญญัติ บัญญัติขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า บัญญัติขึ้นมา บัญญัติขึ้นมาให้เป็นข้อห้ามๆ เราก็เคารพบูชากันนะ มันเป็นวิธีการ วิธีการ สถานะ กิริยาของใจ ใจมันพัฒนาของมันขึ้นไป มันต้องมีการพัฒนาขึ้นไป ถ้าเราไม่มีร่องมีรอย ไม่มีหนทางใ้ใหม่ ข้อวัตรปฏิบัติเป็นสาธารณะ ข้อวัตรปฏิบัติเป็นคนที่มีการกระทำ ใครทำมากทำน้อยขึ้นมา ใจใ้มันพัฒนาของมันขึ้นไป

ธรรมวินัยๆ ก็เหมือนกัน นี่ไง เรามีพาหนะมาวัดมาวา ไปสถานที่ใดก็แล้วแต่ ไปถึงสถานที่นั้นเราจอดรถไว้ที่นั่น เราต้องขึ้นไปที่นั่น นี่ก็เหมือนกัน สิ่งที่มีมันเป็นเครื่องดำเนินๆ มันมีความสำคัญนะ มันมีความสำคัญตอนประพฤติปฏิบัติ ถ้าความสำคัญ เราถอดความสำคัญว่า

เป็นเราๆ มันผ่านสิ่งนั้นไปไม่ได้ แต่ถ้ามันจะผ่านสิ่งนั้นไปไม่ได้ มันต้องเป็นความจริงสิ มันไม่ใช่เรามักง่าย เราจะทิ้งไปก่อนว่าอันนี้มันไม่จำเป็นฯ

ครูบาอาจารย์เราท่านบอกมันเป็นสมมุติ สมมุติทั้งนั้นนะ มันเป็นกิริยาที่เราจะข้ามมันไป แล้วเราก็ไม่ทำอะไรเลย ไม่ทำอะไร ถ้าผลไม่ไม่มีเมล็ด ไม่ออกดอก มันจะเกิดเป็นผลไปไม่ได้ นี้ก็เหมือนกัน จิตใจที่มันไม่มีการกระทำ มันไม่มีการกระทำอะไรเลย มันบอกว่างๆ ว่างๆ รู้เท่าทันธรรมชาติ รู้แจ้งหมดแล้ว...มันแจ้งอะไรนะ กิเลสมันปลิ้นปล้อนทั้งนั้นนะ กิเลสมันปลิ้นปล้อนในหัวใจ

เวลาเราว่าเราบวชมา เราเป็นนักปฏิบัติขึ้นมา เราจะมาชำระล้างกิเลส เราจะมีธรรมโอสภในหัวใจ เรามีคุณธรรมในใจๆ สิ่งที่มีมีความสุข ความสงบ ความระงับ สุขอื่นใดเท่ากับจิตสงบไม่มี

เราแสวงหากันนะ แสวงหากันมาทั่วเพื่อความสุขๆ คุณิ เขาเที่ยวกันรอบโลก เขาว่าเขามีความเจริญๆ แต่หัวใจเขาแห้งผาด แต่ของเรา เราจะอยู่ที่ไหนก็ได้ หายใจเข้านี่ก็พุท หายใจออกนี่ก็โร เราพยายามทำหัวใจของเราไง ถ้าหัวใจมันสงบระงับเข้ามา โลกก็คือโลก ธรรมก็คือธรรม ร่างกายก็เป็นร่างกาย จิตใจก็เป็นจิตใจ แล้วจิตใจที่มันมีกิเลสค้นหาความทะยานอยากอยู่ มันครอบงำอยู่ จิตใจที่มันปล่อยวางชั่วคราว การที่จิตสงบคือมันวางกิเลสไว้ชั่วคราว

ถ้ามันวางกิเลสไม่ได้ มันสงบไม่ได้หรอก สิ่งที่ทำกันที่มันสงบไม่ได้ ที่มันทุกข์มันยากอยู่ก็เพราะกิเลสนะ สัญชาตญาณของมนุษย์ สัญชาตญาณของพลังงาน พลังงานทั้งหมดมันก็ส่งออกทั้งนั้นนะ พลังงาน ธรรมชาติของมันก็เป็นความคิดเรานี้แหละ แล้วพลังงานอันนี้มันก็มีกิเลสนอนเนื่องมา พอกิเลสนอนเนื่องมา ความคิดทั้งหมดเป็นกิเลสทั้งหมด ศีลธรรมขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าก็ศึกษาด้วยกิเลส มีความจำมากน้อยแค่ไหนก็ศึกษามาเพื่อเป็นแนวทางปฏิบัติ เป็นแนวทาง ยังไม่ได้ปฏิบัติเลย เวลาปฏิบัติขึ้นมาต้องให้เป็นความจริงของมันขึ้นมา ถ้าเป็นความจริงขึ้นมามันต้องมีการกระทำแบบนี้ การกระทำแบบนี้ แล้วเวลาการกระทำนะ สงสัยไปหมด นี่ไง โดยธรรมชาติของพลังงานมันส่งออก

นี่ก็เหมือนกัน ในภาคของความคิด พลังงานส่งออก อวิชชาปุจฉา สงขาราสงขาราปุจฉา วิญญูณัม มันเป็นไปทั้งหมด แล้วมันจะทำอย่างไรให้สงบละ แค่ทำความสงบมันทำไม่เป็น

หรรษา แล้วมันทำไมไม่ใช้ ที่ทำกันอยู่นี้ทำผิดหมด ผิดหมดเพราะอะไร ผิดหมดเพราะมันเป็น อารมณ์ แล้วเราสร้างความคิด เราไปเอาความคิดใหม่ไป

แต่เวลาเราพูดโธๆ มันเป็นความคิดใหม่ พูดโธเป็นความคิดนะ แต่ความคิด เวลาเอาจริง เอาจริงขึ้นมามันจะเป็นประโยชน์ขึ้นมา จะไปเกาะมันก็เหยิง เกาะมันแล้วก็ไม่มีความสุข ถ้าไป คิดตามสัญชาตญาณ ไปคิดตามอารมณ์ของตัวเอง ไปคิดมักมากอยากใหญ่ อู้อู้อู! สนุกครึกครื้น ยิ่งคิด ยิ่งสนุก แต่ถ้าพูดโธมันจืดมันชืด มันเบื่อมันหน่าย

ความคิดเหมือนกัน เห็นไหม แต่เวลามันไปตามกิเลสตัณหาความทะยานอยาก ทำไมมัน ชอบนั้กละ เวลามันคิดไปโดยสมุทัย โดยความไม่รู้เท่าทัน มันชอบ ทำไมมันชอบละ ทำไมมันมีรส มีชาติ ทำไมคิดแล้วมันทุกข์มันยาก ทำไมคิดแล้วน้ำหูน้ำตา มันไหล ทำไมเวลาคิดพูดโธนี้แหล่! แหล่! เลยนะ มันหันหน้าเข้าหาพูดโธมันไม่เอาเลย ก็ความคิดเหมือนกัน นี้องค์สมเด็จพระ สัมมาสัมพุทธเจ้าก็สอนจากพลังงานอันนั้นแหละ

องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าตรัสรู้ด้วยความชอบธรรม เพราะความชอบธรรมอัน นั้นมันถึงรู้แจ้งในใจขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า แล้วธรรมชาติของใจมันเป็นแบบนี้ ธรรมชาติของใจ

แต่เราบอกธรรมะเป็นธรรมชาติ มองไปเลย สภาวะของสภาวะอากาศใจ ธรรมชาติ จักรวาลนี้ธรรมชาติเลย เราดูไปหมดเลย ธรรมชาติ ส่งออกไปหมด

แต่ถ้ามันจะเป็นความจริงๆ ขึ้นมา หายใจเข้านี่ก็พูด หายใจออกนี่ก็โธ คำว่า “หายใจเข้า นี่ก็พูด หายใจออกนี่ก็โธ” นี่พุทธานุสติ ถ้าพุทธานุสติ พุทธะมันเป็นผู้รู้อยู่แล้ว แต่ผู้รู้ สัญชาตญาณมันส่งออก เราพยายามพูดโธของเรา พูดโธของเรา เปลี่ยนความคิด ความคิดที่มัน ชอบคิด ความคิดที่มันพอใจ ความคิดที่มันเป็นกิเลสตัณหาความทะยานอยาก

เวลาถ้าเป็นปัญญาวรรณสมาธิ ตรีกในธรรมๆ เวลาพระโมคคัลลานะว่างเหงาหาวนอน เป็นพระโสดาบันนะ นั่งสมาธิสัพหงโงกวงังใจ องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้ามาด้วยฤทธิ์ เลย “เธอจงตรีกในธรรมๆ ตรีกในธรรม คิดในธรรมะนี้ไป อย่าให้มันว่างเหงาหาวนอนไป เอาน้ำ ลูบหน้า ให้แห้งหน้าดูดาว แล้วถ้ามันไม่ไหวก็นอนเสีย นอนแล้วตื่นขึ้นมาค่อยปฏิบัติ”

นี่ก็เหมือนกัน มันตรีกในธรรมๆ ตรีกในธรรมแล้วมันมีสติมีปัญญาของมันขึ้นมา ถ้าตรีกในธรรมด้วยสติด้วยปัญญา มันไม่ใช่ไปคิดโดยสัญชาตญาณอย่างนั้นนะ พุทโธๆ ก็เหมือนกัน มันเป็นความคิดทั้งนั้นนะ ถ้าความคิดอย่างนี้

วันพระๆ วันพระคือพุทฺธะ พุทฺธะคือในหัวใจของเรา วันพระ เราเคารพองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า เราจะประพฤติปฏิบัติบูชาท่านๆ เวลาบูชาองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าก็เท่ากับเปิดเผยใจของคนนั้นแหละ ถ้าเปิดเผยใจของคนนะ ผู้ใดเห็นธรรม ผู้นั้นเห็นตถาคตใจ

เวลาองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าตรัสรู้ธรรมขึ้นมา พระอัครสาวกต่างๆ เวลาตรัสรู้ธรรมขึ้นมาก็เป็นอันเดียวกัน เวลาพระสารีบุตร พระโมคคัลลานะ เวลาองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าปรินิพพานนะ “เห็นสมควรแก่เวลาของเธอเถิด”

เป็นเวลาของเธอใจ จะว่าอยู่กับเราก่อน รั้งไว้ก่อน ไม่มี นี่มันเหนือธรรมชาติ เหนือทุกอย่าง พอมันเหนือขึ้นมา มันเหนือที่ไหนล่ะ มันเหนือในใจของเรานี่ไง ถ้าใจของเรายังไม่เห็นว่ามันล้นลงส้ายไปหมด มันไม่รู้เรื่องอะไรหรอก ศีลขจรระขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้ามันก็ท่องสูตรทฤษฎีอยู่อย่างนั้นแหละ แล้วก็ตรีกไปๆ กิเลสก็ปลิ้นปล้อน ปลิ้นปล้อนมันก็ว่า มันรู้มันเห็นของมันนั้นนะ รู้เห็นโดยอะไร รู้เห็นโดยกิเลสใจ สัทธรรมปฏิรูป มันสร้างมันสมของมันขึ้นมาเอง มันไม่เป็นความจริงหรอก

ถ้าเป็นความจริงมันไม่ขัดไม่แย้งกับธรรมะขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเลย แล้วไม่มีความสงสัยเลย ไม่มี ชัดเจนมาก มันเป็นปัจจุตัง เป็นสันตภิภูโก

แม้แต่ความสุขๆ คุณิ ความสุขคนที่วุฒิกวาระอ่อนแอ พอจิตสงบขึ้นมา “โอ้โฮ! นิพพานเป็นอย่างนี้เอง” ดิตตสมาธิอยู่อย่างนั้นนะ แล้วเวลามันเสื่อมไป เสื่อมไปก็ยังมีแต่ความจำใจ เพราะมันจะทรงอยู่ไม่ได้ สรรพสิ่งในโลกนี้เป็นอนิจจัง สิ่งใดเป็นอนิจจัง สิ่งนั้นเป็นทุกข์ สิ่งใดเป็นทุกข์ สิ่งนั้นเป็นอนัตตา ความรู้สึกนึกคิดมันเปลี่ยนแปลงตลอดไหม มันมีอะไรคงที่ได้บ้าง ไม่มี ความคิดคงที่ไม่ได้ คุณิ แม้แต่จิตของเรามันก็คงที่ไม่ได้ แต่ธรรมชาติมันมหัศจรรย์ยิ่ง สันตติฯ ธาตุรู้ สันตติมันสืบต่อๆ ตลอดใจ สืบต่ออยู่บนกาลเวลา สืบต่อบนกาลเวลาก็เป็นอายุขัยใจ เป็นอายุขัยก็เป็นสิ่งมีชีวิตใจ

สิ่งมีชีวิตมันเกิดขึ้นมาได้อย่างไร แล้วเวลาที่จะสิ้นกันมันสิ้นกันที่ไหน มันต้องไปสิ้นกัน ที่จิตติจิตใจ จิตเดิมแท้นี้ผ่องใส จิตเดิมแท้นี้หมองไปด้วยอุปกิเลส จิตเดิมแท้นี้ผ่องใส จิตเดิมแท้นี้เป็นผู้ข้ามพ้นกิเลส ข้ามพ้นมันข้ามอย่างไร จิตเดิมแท้ก็ไม่เห็น ความรู้สึกก็ไม่รู้ ไม่รู้อะไรเลย แต่รู้ธรรมชาติพระพุทธรเจ้า

ธรรมชาติพระพุทธรเจ้าใครๆ ก็รู้ เพราะองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าปรารถนามารือสัตว์ ขนสัตว์ เวลาแสดงธรรมวินัยนะ เวลาองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้ารำพึงนะ “เราเป็นคน วาสนาน้อย เพราะอายุเราแค่ ๘๐ ปี” วางธรรมวินัยนี้ไว้เพื่อสืบต่อจะรือสัตว์ขนสัตว์ใจ

เราเป็นสาวกสาวกนะ ผู้ที่ได้ยินได้ฟัง พวกเรามันมีบุญกุศลตรงนี้ใจ องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าบากบั่นมานะ กว่าจะได้สิ่งนี้ขึ้นมา แล้วเราขึ้นมา เราก็จับมือเปิบมา จับมือเปิบ มันก็เป็นทฤษฎี เพราะองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าท่านเข้าใจเรื่องนี้ทั้งนั้นนะ เข้าใจถึง ปุถุชนใจ เวลาเทศนาว่าการอนุปปพิชิต ผู้ที่ไม่เข้าใจก็ให้เขาเสียสละทานเสียก่อน คนที่เสียสละ ทานเขาเป็นผู้ที่จิตใจเขากว้างขวางใจใหม่ เขาอมรับฟังเหตุฟังผลใจใหม่

คนตระหนี่ถี่เหนียวปากพูดอย่าง จิตคิดอย่างหนึ่ง ปากพูดอย่างหนึ่ง ทำอีกอย่างหนึ่ง มัน เป็นของมันอยู่อย่างนั้นนะ แม้แต่ตัวมันเองมันยังไม่มีสัจย์เลย แม้แต่ตัวมันเองมันยังพลิกแพลง เลย ไม่มีสัจจะความเป็นจริงของตน แล้วตนจะก้าวเดินไปได้ได้อย่างไร เราจะมีสิ่งใดเป็นแนวทาง ในการก้าวเดินของใจ ใจไม่มีสัจจะ ไม่มีสิ่งใดเลย เวลาองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเข้าใจ เรื่องนี้ทั้งนั้นนะ เพราะองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเข้าใจเรื่องกิเลสใจ กิเลสมือวิชาคือปุ ของมัน ปุมันมีลูก มันมีหลาน มีเหลน แล้วพวกเราไม่เคยเห็นอะไรเลย ไม่เคยรู้อะไรเลย แล้ว ศึกษาธรรมๆ ใจ

เวลาแก่นของธรรมนะ ธรรมะขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้ากราบธรรมๆ ธรรมอันนี้ ถ้าองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าไม่ได้ตรัสรู้ธรรม ขึ้นมา องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าแสวงหามา ๖ ปี ถ้าไม่รู้ก็ไม่บอก ไม่รู้ก็ไม่เคยสอน ไม่รู้ ก็ยังเก็บไว้ในหัวใจ ปัญจวัคคีย์อุปัฏฐากอยู่ๆ ถึงเสร็จแล้วมันจนตรอก มันไปไม่ได้แล้วแหละ เพราะศึกษาแล้วในโลกมีเท่านี้ โลกๆ สิ่งที่ยกย่องพระพุทธรเจ้าศึกษามาแล้ว เวลาถึงจริงๆ แล้ว องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้ามาตรัสรู้เองโดยชอบ ตั้งแต่นุพเพนิวาसानุสติญาณ

จตุรปาตญาณ อาสวักขยญาณ เวลามันสำเร็จในหัวใจขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า เห็นใหม่

สิ่งที่มันเกิดขึ้นๆ มันจะสำเร็จได้อย่างไรละ มันจะทำขึ้นมาได้อย่างไรละ แล้วจิตใจที่มันเวลาวางธรรมวินัยจะภาวนา ภาวนาอย่างไรละ ถ้ามันภาวนา ถ้าจิตเดิมแท้นั้นมันไม่เข้าใจ จิตเดิมแท้นั้นไม่รู้จักตัวมันเอง จิตเดิมแท้ ความสงบของใจก็ไม่ได้ คนที่ทำความสงบของใจไม่ได้คือ คนที่ไม่มีกำลัง คนที่เจ็บไข้ได้ป่วย คนที่นอนติดเตียงอยู่ บอกให้มันไปไหน มันทำได้ไหม

คนที่จะไปไหนมันต้องร่างกายแข็งแรงสมบูรณ์ไข้ใหม่ เขาไปไหน เขาไปหว่านข้าว หว่านพืช เขาไปเก็บของเขา เพราะเขาแข็งแรงของเขา เขาไม่ใช่คนป่วยติดเตียง คนป่วยติดเตียงทำนาไม่ได้ จิตใจที่มันไม่สงบระงับมันเหมือนคนป่วยติดเตียงนั่นแหละ มันติดกิเลสใจ ติดแต่ความคิดของตนใจ ติดแต่ค้นหาความทะยานอยากใจ ติดแต่คาดหมายๆ หมคนะ ไปศึกษาธรรมะขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า คนป่วยติดเตียงมันก็อ่านหนังสือได้ คนป่วยติดเตียงมันก็มีความรู้ได้

นี่ก็เหมือนกัน ธรรมะขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าก็รู้ได้ แต่ตัวเองไม่สามารถยื่นขึ้นมาโดยตัวเองได้ไง ถ้ามันหายใจเข้านิกพุท หายใจออกนิกโธ คนคนนั้นต้องพัฒนาขึ้นมา คนคนนั้นต้องหายจากความเจ็บไข้ได้ป่วย คนคนนั้นต้องแข็งแรงขึ้นมา จิตนั้นมันต้องเป็นอิสระ จิตนั้นต้องมีพลังงาน จิตนั้นต้องมีกำลัง ถ้ามีกำลังขึ้นมาแล้วหายใจเข้านิกพุท หายใจออกนิกโธ

ตั้งแต่ปุถุชน กัลยาณปุถุชน ปุถุชนคนหนา คนหนาไม่เคยรู้ไม่เคยเห็นสิ่งใด คนหนาก็มีแต่ปัญญาหยาบ มันหนาอย่างนั้นมันก็คิดของมันไปอย่างนั้นนะ แล้วก็จินตนาการไปอย่างนั้นนะ จิตเป็นได้ทั้งนั้นนะ จิตมันหลอก เวลาคิดว่าเราจะมีคุณธรรมๆ ใจ เวลาปฏิบัติขึ้นมามันเป็นไปไม่ได้หลากหลายนัก มันเป็นทั้งหมดแหละ แล้วเวลาพูดก็พูดให้เหมือนใจ พูดให้เหมือน แต่มันไม่ใช่ มันแก้กิเลสไม่ได้ มันมีความสงสัยแน่นอน เพราะมันไม่มีสิ่งใดหรอกที่มันจะทรงตัวอยู่ได้ ใ้อที่ว่าใช่ๆ นั้นนะมันไม่สงสัยหรือ ใ้อที่ใช่ๆ ไม่สงสัยหรือ แค่งสงสัยมันใช่ไม่ได้แล้ว มันกระจ่างแจ้งไปหมดคนะ ถ้ามันกระจ่างแจ้งไปหมด มันเป็นอย่างไรวะ นี่ไง เราถึงต้องพยายามของเราไป

พยายามของเรา หายใจเข้านิกพุท หายใจออกนิกโธ มันก็เป็นความคิดเหมือนกัน เวลาบอกคนทุกข์เพราะความคิดนะ แล้วอยากจะมีความสุขโดยที่ไม่ต้องคิดอะไรเลย ให้มันมีคุณธรรมใน

หัวใจ แล้วก็ต้องมาบังคับให้คิดอีก โอ้โฮ! ทุกข์มากเลย มาบังคับให้คิดพุทโธๆ มันคิดมาร้อยแปดพันเก้าเลย คิดแล้วมันไม่จบ แล้วมาคิดพุทโธๆ มันจะจบได้อย่างไรละ

เป็นความคิดนะ ตั้งสติไว้นั้นมันหยาบๆ พอพุทโธๆ จนมันคล่องตัวขึ้น พุทโธจนจิตพอมันเกาะแล้วๆ อาหาร อาหารถ้าเป็นอาหารเพื่อสุขภาพ เวลากินเข้าไปแล้วสุขภาพมันจะแข็งแรง อาหารรสจัด อาหารสิ่งที่เป็นสารพิษ กินเข้าไปแล้วสะสมในร่างกาย ไม่ดีเลย ความคิดที่คิดร้อยแปดพันเก้าทำให้มีแต่ความเร่าร้อน ทำให้มีแต่ความทุกข์ความยากไป

เวลาคิดพุทโธๆ เวลามันผ่านไปๆ อิม! โอ้ความทุกข์ที่เคยได้อย่างนั้นมันชักเบาลงแล้ว โอ้ความทุกข์ที่เวลามันคิดที่ไรมันเจ็บปวดเจ็บขำมันน้อยลง เพราะมันพุทโธๆ เรื่อยๆ จนพยายามพุทโธต่อเนื่อง พุทโธต่อเนื่อง พุทโธมันคล่องตัวขึ้น มันก็พุทโธได้

ใหม่ๆ จะพุทโธไม่ได้หรอก พุทโธแล้วก็แฉลบไปคิด เพราะมันเคยคิด มันเคย สันดานมันคิดจนชำนาญ เวลาพุทโธนี่คือบังคับ มีช่องว่าง ไปแล้ว มีช่องว่าง ไปแล้ว ฝึกหัดจนเอาจริงเอาจังนะ เวลาครูบาอาจารย์ของท่านฝึกหัดใหม่ๆ มันเหมือนน้ำป๋ามันไหลมา เราเอาฝ่ามือไปกั้นไว้ เราบอกให้น้ำป๋ายหยุดหมดเลย มันเป็นไปไม่ได้หรอก น้ำป๋ามานะ เราก็กมตรงนั้น กั้นตรงนั้น ปิดตรงนั้นนะ จนกว่ามันจะกั้นได้

นี่ก็เหมือนกัน ความคิดที่มันถาโถมมา ธรรมชาติของมันเป็นอย่างนั้นนะ แล้วถ้าธรรมชาติของคน บางคนน้ำก็ไม่รุนแรงเกินไปเพราะความคิดมันดูแลได้รักษาได้ เขาสร้างอำนาจวาสนามาของเขา เขาทำของเขาเขาก็เป็นประโยชน์กับเขา เราทำของเราอย่างนี้ เราก็ต้องจริงจังของเราอย่างนี้ เวลาพิจารณาขึ้นไป เวลามันละเอียดขึ้นๆ นะ พุทโธ ถ้าจิตมันไม่ลงนะ มันจะเห็นเป็นใสเลย เห็นลมหายใจใสๆ เลย แต่จิตมันไม่สงบ

เวลาจิตมันสงบ สงบแล้ว ตั้งแต่ตักสมมติ อุปจารสมมติ อัปนาสมมติ สงบระงับเข้าไปจนสักแต่ว่า มหัสัจจระย มหัสัจจระยมาก มหัสัจจระยหัวใจนี้ มหัสัจจระยอยู่คนเดียวมันแหละ ไม่มีใครรู้กับเราหรอก บัจจัตตัง สันติภูฏิกโก เว้นไว้แต่ครูบาอาจารย์ที่ท่านปฏิบัติแล้ว เว้นไว้แต่ครูบาอาจารย์ที่ทำมาแล้วท่านรู้ของท่าน มันเป็นความมหัสัจจระย ไม่ใช่ว่าที่พูดกันคาดเดื่อนอย่างนี้หรอก

มันพูดกันคาดเดาเดือนมันพูดกันแบบโลกๆ “ว่างๆ ว่างๆ” हमาเรากीว่าง ผูกโซ่มันไว้ มันนอนนิ่งเลย มันไม่ยุ่งกับใครหรอก มันไม่เป็นความจริง

ถ้ามันเป็นความจริงขึ้นมามันเก็บไว้ในหัวใจเลย แล้วฝึกหัดใช้ปัญญาๆ จิตสงบแล้ว ฝึกหัดใช้ปัญญาของเรา แล้วปัญญามันเกิดขึ้น นี่ไง วันพระ วันพระมาวัดมาวามาทำบุญกุศลของเรา ฟังธรรมๆ เพื่อให้จิตใจมันมีปัญญาขึ้นมา แล้วฝึกหัดทำของเรา ฝึกหัดทำของเรา จนถึงที่สุด ถ้ามันเป็นพระในใจ พระในใจแล้ว นั่นนะวันพระอย่างนั้นสำคัญ

เวลาครูบาอาจารย์ของเราท่านมีพระในใจ พระพุทธ พระธรรม พระสงฆ์รวมไว้ที่ใจ ท่านเคารพบูชาอยู่แล้ว จะวันพระหรือไม่วันพระ ทุกวันทุกเวลามันเป็นพระอยู่แล้ว ทุกวันทุกเวลาหัวใจมันเข้มแข็งอยู่แล้ว ทุกวันทุกเวลามันอยู่ในนั้นอยู่แล้ว

แต่ของเราปุถุชนคนหนา เราต้องอาศัยให้มันเจริญให้หัวใจมันชุ่มชื้น ให้มีสิ่งใดสิ่งให้เราให้มีที่พึ่งที่อาศัย วันพระ วันโกนเพื่อประโยชน์กับเรา เห็นไหม วันนี้วันพระ เอวัง